

Sann tro banar väg för social reformation¹

Den amerikanske fackföreningsaktivisten Joe Hill (1879–1915) är känd för strofen: ”*You’ll get pie in the sky when you die*” (på svenska motsvarande: ”Du får smör ovanför när du dör.”) Hoppet om himlen, menar Hill, passiviserar oss inför livet på jorden.

Under 1800-talet var det populärt att beskriva religion med hjälp av metaforen opium. Krämpor som läkarna inte kunde göra något åt lindrades med opium som bedövningsmedel. Opium blev därför en symbol för religion som tröst, som något som hjälper människan att uthärda livet, men som inte hjälper henne att förändra det.

Med Marx och Lenins ord är religion opium för folket.

Martin Hägglund är svensk akademiker och professor i litteratur vid prestigefyllda Yale University i USA. Just nu gör han succé världen över med sin bok *This life*, som kommer ut på svenska senare i år. Boken är en uppdaterad version av denna klassiska religionskritik: Religion som verklighetsflykt.

Den sekulära människan är vänd mot den här världen, menar Hägglund, medan den religiösa människan ignorerar den: ”Att bli frälst i religiös mening är att inte längre bry sig.”

Det är i stället genom att se sin egen bräcklighet och dödlighet i ögonen – inte genom att fly från den till en tröstande fadersfigur eller en hägrande himmel – som människan finner mening och kraft till förändring.

Poängen är inte svår att bejaka. Det finns många exempel på hur religion har använts förslavande. Men poängen är inte heller svår att kritisera. Genom histo-

rien har tron på Bibelns Gud använts för att motivera frihet och rättvisa. Redan profeten Amos gisslade sin samtid på 700-talet f Kr som firade religiösa högtider men ignorerade orättvisorna – och i hans fotspår har många sociala reformatorer följt.

Jesu ord till sin samtid är knivskarpa: De silar mygg och sväljer kameler. Hur då? De försummar det viktigaste: rättvisa, barmhärtighet och trohet.

För Hägglund är definitionen av religiös tro ”en nedvärdering av våra ändliga liv som en lägre form av vara”. Den definitionen står i kontrast till Bibelns perspektiv. Överallt i de bibliska texterna prisas Skaparen för att han låtit världen bli till. Skapelsen och våra liv beskrivs inte som en låg form av varande som ska nedvärderas.

Bibelns inledning beskriver människans kallelse och den är *inte* att försöka ta sig härifrån eller att söka ett annat vara. Tvärtom, meningen med människan är att, i gemenskap med Skaparen, leva här och involvera sig själv i världen. Människan ska lägga jorden under sig, bygga gemenskap och familj och visa att hon är Skaparens avbild genom att själv skapa.

Problemet för människan är inte vårt grundläggande varande i världen. Problemet är det relationsbrott som skett mellan oss och Gud och den inre förgiftning av vårt hjärta som följt.

För Hägglund framhävs denna världens betydelse – den får klarare konturer – om den står för sig själv, utan en omgivande transcendent verklighet. Samma sak gäller människan: Vår verkliga betydelse

finner vi enbart hos oss själva. Här följer Hägglund i de heroiska existentialisternas fotspår: Vi måste skapa vår egen mening.

Men existentialisterna har aldrig lyckats skaka av sig den skugga som ständigt följt dem, och det lyckas inte heller Hägglund med. Är det säkert att jag kommer att se mening och autenticitet om jag ser min egen intighet i ögonen? Jag skulle också kunna förlamas av tomheten.

Och är det verkligen säkert att jag förminskas som människa om välsignelsens ord skulle visa sig sanna: ”Herren låter sitt ansikte lysa mot dig och visar dig nåd”?

1. Ledare i *Världen idag*, 2020-02-04.

Stefan Gustavsson

Direktor, Apologia – centrum för kristen apologetik
stefan.gustavsson@apologia.se

NYHET

Theofilos blir open access-tidsskrift

Bakgrunn

Theofilos ble etablert i 2009 av Damaris Norge som et nordisk apologetisk populærvitenskapelig tidsskrift med abonnementsordning. I 2012 ble tidsskriftet overtatt av daværende Mediehøgskolen Gimlekollen, samt omdannet til og godkjent som et akademisk tidsskrift på nivå 1.

Pga. fusjon overtok NLA Høgskolen i 2013 som ansvarlig utgiver, og fra og med sommeren 2016 utgis *Theofilos* i samarbeid med Johanlunds Teologiska Högskola. Tidsskriftet utgis med økonomisk støtte fra Samfundet Pro Fide et Christianismo, forvalter av kyrkoherde Nils Henrikssons Stiftelse.

I 2019 ble *Theofilos* nye hjemmeside etablert av Damaris Norge som NLA høgskolens randsoneraktivitet, med tanke på fremtidig overgang til full *open access*. Det er nå bestemt at tidsskriftet blir etablert som *digital open access only* allerede fra og med 2020.

Hva er *open access*?

Åpen tilgang (*open access*, OA) betyr fri, nettbasert tilgang til forskningspublikasjoner. Et *open access-tidsskrift* gir dermed fri bruksrett for alle, uten betalings- eller innloggingsbegrensninger. Dette skjer på grunnlag av en *Creative Commons*-lisens.

Hvis tidsskriftet ikke krever en publiseringsavgift av forfatterne kalles det diamant *Open Access*. En viktig søketjeneste for OA-tidsskrifter er DOAJ, Directory of Open Access Journals.

Theofilos som *open access*

Overgangen til full *open access* for *Theofilos* skjer gjennom en gradvis oppdatering av i løpet av våren 2020:

- Publisering av hele det historiske arkivet på nettsiden – til og med inneværende nummer.
- Oppgradering av nettsiden – i samsvar med DOAJs retningslinjer og krav.
- Innføring av *Creative Commons*-lisens – uten publiseringsavgift for forfatterne.
- Profilerings av tidsskriftet på sosiale medier – inkl. podcast og video.

Takk!

Vi vil gjerne bruke denne anledningen til å rette en varm takk til våre trofaste abonnenter. Vi håper dere alle blir med *Theofilos* på veien videre på de digitale arenaene!

Lars Dahle

ansvarlig red.

lars.dable@nla.no

NEWS

Theofilos becomes an open access journal

It has been decided to transform *Theofilos* to a digital *open access* journal only. The website was established in 2019, and will now gradually be updated and upgraded to conform to the standards provided by the Directory of Open Access Journals (DOAJ). The first digital open access only issue to be published will be *Theofilos Supplement 2020/1* on “Science, Natural Theology, and Christian Apologetics”.

I dette nummer

Velkommen til et historisk nummer! Dette er nemlig den siste papirutgaven av *Theofilos*. Også i dette nummeret kan vi by på et allsidig og variert innhold, med ulike bidrag av interesse for noen og enhver.

Den lutherske toregimentslæren er stadig gjenstand for teologisk debatt. Først ut i *academia* har vi to uavhengige artikler som begge forsvarer denne læren. Tomas Nygren leverer en kritikk av Carl-Henrik Grenholms tese i boka *Tro, moral och uddlös politik: Om luthersk etik*. Nygren løfter her frem den norske kirkekampen under den annen verdenskrig som en illustrasjon på at luthersk etikk kan ha brodd, også i møte med myndighetene. I påfølgende artikkel av Egil Morland møter vi en nærmere innholdsanalyse av den norske kirkekampen. Fokus hos Morland er på grensene for kirkens lydighet mot staten, både når det gjelder kampen for retten og kampen for forkynnensens frihet.

Den gyldne regelen som basis for global etikk hos Hans Küng er tema for den tredje artikkelen i *academia*. Carsten Elmélund Petersen analyserer her sentrale likheter og forskjeller mellom Jesu gyldne regel og Immanuel Kants kategoriske imperativ.

Fjerde og siste artikkel i *academia* er et historisk studium av spørsmålet om ordinasjon av kvinner i The Evangelical Free Church of America. Denne studien av David M. Gustafson og Gregory C. Strand inneholder en bred analyse av kvinners tjeneste som evangelister og forkynnere i dette skandinaviske kirkesamfunnet.

Et felles innlegg fra Atle Ottesen Søvik og Francis Jonbäck innleder *forum*, med tittelen «Agreeing to Disagree». Her avslutter de to sin dyptloddende debatt fra tidligere nummer av *Theofilos* om «the agnostic value thesis».

Videre i *forum* finner vi Kjell O. Lejons utforskning av vår lengsel etter lykke, med særlig utgangspunkt i Augustins tenkning. Artikkelen har fått den illustrerende over-

skriften «Att återskapa hälsan i hjärtats ögon».

Peter S. Williams var en av fire bidragsytere i *Resurrection: Faith or Fact?* (Pitchstone 2019). Dette er den første debattboka om oppstandelsen på et forlag som bygger på «secular principles» og «Enlightenment values». Artikkelen av Williams i *forum* er en fyldig respons på Carl Stechers avsluttende essay i debattboka, som hadde tittelen «Miracle Not Required».

Michael Green (1930-2019) var en ledende evangelikal evangelist og apologet, med et omfattende forfatterskap som også satte dype spor i Norden. Et meget lesverdig minneskrift ble publisert på kort tid av IVP (UK), med Julia Cameron som redaktør. Vi er takknemlige for tillatelse fra både forlag, redaktør og forfatter til å re-publisere Alister E. McGraths personlige «in memoriam» som han har kalt «Thinker and Apologist».

Bokredaktør Bjørn Hinderaker introduserer som vanlig *biblos*. Denne gangen med anmeldelser av Gunnar Hyltén-Cavallius, Kjell O. Lejon og Gregory J. Laughery.

I *notabene* gir vi en kortfattet oversikt over noen aktuelle apologetiske initiativer i Norden, samt denne gangen også en introduksjon til *Lausanne Europe 2020 Conversation and Gathering*.

Som det fremgår av orienteringen på forrige side, går *Theofilos* altså over til *digital open access only* fra og med 2020/1. Vi ser frem til en ny og spennende fase for tidskriftet, med mulighet for større oppmerksomhet rundt både enkeltartikler og tema-nummer. Først ut i heldigital versjon er et høyst aktuelt temanummer i mai 2020 om «Science, Natural Theology, and Christian Apologetics». Følg med oss videre på www.theofilos.no!

Lars Dahle
ansvarlig red.
lars.dable@nla.no